

Autoreferat

I. DANE PERSONALNE I INFORMACJE DOTYCZĄCE WYKSZTAŁCENIA I KARIERY

1. Imię i nazwisko

Agata Dębowska

2. Posiadane dyplomy i stopnie naukowe

- PGCert in Learning and Teaching in Higher Education – uzyskany na University of Chester (01/2017)
- Doktorat (PhD) z psychologii – uzyskany na University of Huddersfield, School of Human and Health Sciences, Wielka Brytania (07/2014)

Tytuł rozprawy doktorskiej: *The Role of Psychopathy and Childhood Experiences in Rape Myth Acceptance in a Sample of Prisoners and Non-Prisoners*

Promotorzy: Prof Daniel Boduszek, Dr Susanna Kola-Palmer

Recenzenci: Prof Mark Shevlin, Dr Christopher Bale

- Studia magisterskie: MSc in Psychology and Investigation – uzyskany na University of Huddersfield, Wielka Brytania (09/2011)
- Studia licencjackie: BA (Hons) Psychology and Crime Studies – uzyskany na Manchester Metropolitan University, UK (07/2010)
- Licencjat z filologii angielskiej – uzyskany na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (06/2005)

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

- Adiunkt – Uniwersytet SWPS, wydział zamiejscowy w Poznaniu (03/2020 – obecnie)
- Lecturer in Psychology/Assistant Professor – Department of Psychology, The University of Sheffield, Sheffield, Wielka Brytania (09/2017 – obecnie)
- Lecturer in Psychology/Assistant Professor – School of Natural Sciences and Psychology, Liverpool John Moores University, Liverpool, Wielka Brytania (09/2016 – 08/2017)
- Lecturer in Psychology/Assistant Professor – Department of Psychology, University of Chester, Chester, Wielka Brytania (09/2014 – 08/2016)
- Teaching Assistant in Psychological Research and Data Analysis – Division of Psychology and Counselling, University of Huddersfield, Huddersfield, Wielka Brytania (10/2013 – 08/2014)
- Lecturer in Psychology (Hourly Paid) – Division of Criminology, Politics, and Sociology, University of Huddersfield, Huddersfield, Wielka Brytania (12/2012 – 08/2014)

II. OMÓWIENIE OSIĄGNIĘĆ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 219 UST. 1 PKT. 2 USTAWY

Poniższy autoreferat został przygotowany w odwołaniu do przepisów *Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668, 2024, 2245 oraz z 2019 r. poz. 276, 447, 534, 577, 730, 823, 1655) oraz *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 stycznia 2018 roku w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzenia czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789).

Moje osiągnięcia naukowe (w okresie po doktoracie) zostały przedstawione w 40 publikacjach naukowych, w tym 32 publikacjach w czasopismach z listy *Journal Citation Reports*, 8 publikacjach w czasopismach z listy B i C MNiSW oraz trzech rozdziałach w monografiach (*book chapters*). Wszystkie publikacje ukazały się w języku angielskim i są szeroko dostępne międzynarodowym badaczom, pracownikom naukowym, profesjonalistom oraz studentom. Czasopisma, w których ukazały się wyniki moich badań należą do czołówki światowych periodyków. Sumaryczny IF dla moich publikacji w okresie po doktoracie wynosi 71.638 (obliczone wg. danych z Web of Science, przy wykorzystaniu IF dla roku wydania publikacji).

We wszystkich pracach wieloautorskich, wskazanych w głównym osiągnięciu naukowym, jestem pierwszym lub drugim autorem. Wieloautorskość publikacji jest wynikiem stosowanych metod, schematów badawczych, tematyki badań oraz współpracą międzynarodową w projektach. Moje badania prowadzone były w różnych rozwiniętych i rozwijających się krajach (np. Polska, Wielka Brytania, USA, Barbados, Grenada, Indie, Jamajka, Uganda, Pakistan) oraz wśród różnych grup społecznych (dzieci, młodzież, więźniowie, młodociani przestępcy, studenci, ogólna populacja). Wskaźnikiem międzynarodowego znaczenia i uznania dla moich badań są cytowania oraz indeks h (patrz Tabela 1 poniżej).

Tabela 1. Cytowania oraz indeks h.

	Google Scholar	Scopus	ResearchGate
h-indeks	17	13	16
liczba cytowań	788	426	628

Zamieszczony poniżej opis podzielony został na dwie części. Pierwsza, to informacja o najważniejszym osiągnięciu naukowym. Druga, to opis dorobku towarzyszącego.

1. Informacja o najważniejszym osiągnięciu naukowym

1.1 Tytuł osiągnięcia naukowego

Przemoc wobec kobiet i dzieci

Agata Dębowska

1.2 Publikacje reprezentujące najważniejsze osiągnięcie naukowe

Aby przedstawić moje główne osiągnięcie naukowe w okresie po doktoracie, wybrałam sześć publikacji naukowych, które można podzielić na następujące tematy: (a) przekonania wspierające przemoc ze względu na płeć, (b) profilowanie przemocy wobec dzieci oraz (c) zapobieganie przemocy ze względu na płeć.

Boduszek, D., **Debowska, A.**, Jones, A. D., Ma, M., Smith, D., Willmott, D., Trotman Jemmott, E., Da Breo, H., & Kirkman, G. (2019). Prosocial video game as an intimate partner violence prevention tool among youth: A randomised controlled trial. *Computers in Human Behavior*, 93, 260-266. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2018.12.028> [IF = 5.003, citations = 13]

Debowska, A., & Boduszek, D. (2017). Child abuse and neglect profiles and their psychosocial consequences in a large sample of incarcerated males. *Child Abuse & Neglect*, 65, 266-277. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2016.12.003> [IF = 2.293, citations = 45]

Debowska, A., Boduszek, D., Jones, A., Willmott, D., & Sherretts, N. (2017a). Gender-based violence-supportive cognitions in adolescent girls and boys: The function of violence exposure and victimisation. *Journal of Interpersonal Violence*. <https://doi.org/10.1177/0886260517741628> [IF = 1.940, citations = 10]

Debowska, A., Boduszek, D., Sherretts, N., Willmott, D., & Jones, A. (2018a). Profiles and behavioral consequences of child abuse among adolescent girls and boys from Barbados and Grenada. *Child Abuse and Neglect*, 79, 245-258. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.02.018> [IF = 2.899, citations = 13]

Debowska, A., Boduszek, D., & Willmott, D. (2018b). Psychosocial correlates of attitudes towards male sexual violence in a sample of financial crime, property crime, general violent, and homicide offenders. *Sexual Abuse*, 30(6), 705-727. <https://doi.org/10.1177/1079063217691966> [IF = 3.444, citations = 25]

Debowska, A., Willmott, D., Boduszek, D., & Jones, A. (2017b). What do we know about child abuse and neglect patterns of co-occurrence? A systematic review of profiling studies and recommendations for future research. *Child Abuse & Neglect*, 70, 100-111. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.06.014> [IF = 2.293, citations = 70]

1.3 Przekonania wspierające przemoc ze względu na płeć

Przemoc wobec kobiet została określona jako jeden z najbardziej rozpowszechnionych przykładów pogwałcenia praw człowieka we współczesnych czasach (Światowa Organizacja Zdrowia [WHO], 2013). Ten rodzaj przemocy jest szeroko definiowany jako „każdy uwarunkowany względami płci akt przemocy, który powoduje lub prawdopodobnie będzie powodował krzywdę lub cierpienie kobiet o charakterze fizycznym, seksualnym lub psychologicznym” (Organizacja Narodów Zjednoczonych, 1995, str. 76). Dane statystyczne dowodzą, że jedna na trzy kobiety zostaje dotknięta przemocą na przestrzeni swojego życia (WHO, 2013). Co ważne, większość aktów fizycznej, emocjonalnej i seksualnej przemocy jest wyrządzana przez bliskiego partnera. Pomimo różnic między krajami, badania przeprowadzone na dużych populacjach pokazują, iż w wielu rejonach świata ponad 60% kobiet doświadcza pewnych form przemocy ze strony partnera

(*intimate partner violence* [IPV]) (Garcia-Moreno, Jansen, Ellsberg, Heise, & Watts, 2006; UNICEF, 2015; WHO, 2013). Podczas gdy liczba wyroków skazujących za przemoc wobec partnera (IPV) w Europie wzrasta, liczba powtórnych aktów przemocy utrzymuje się na wysokim poziomie (Crown Prosecution Service, 2015) a 66% skazanych za przemoc wobec partnera (IPV) dopuszcza się ponownego aktu przemocy w przeciągu roku od opuszczenia zakładu karnego (Loinaz, 2014). Biorąc pod uwagę częstość występowania, powagę oraz duże koszty (patrz DeLisi et al., 2010 Wickramasekera, Wright, Elsey, Murray, & Tubeuf, 2015) takich przestępstw, w celu rozwiązania tego problemu, potrzebne jest lepsze zrozumienie czynników wyzwalających ten rodzaj przemocy.

Jednym z wyjaśnień wysokich wskaźników rozpowszechnienia przemocy wobec partnera (IPV) są powszechnie utrzymywane postawy wspierające przemoc w związku oraz wobec ogółu kobiet, często określane jako zniekształcenia poznawcze (WHO, 2016). Wpływ postaw wspierających agresję na dokonywanie aktów przemocy został dobrze udokumentowany w literaturze (Pease & Flood, 2008). Na przykład, mężczyźni z bardziej mizoginistycznymi poglądami są bardziej skłonni do angażowania się w przemoc małżeńską (O'Neil & Harway, 1997). Takie poglądy wśród sprawców mogą posłużyć jako neutralizujące i pozwalające mężczyznom traktować akty przemocy jako słuszną formę kary za nieposłuszeństwo lub jako formę kontroli nad zachowaniem żony, a nie jako wyrządzanie krzywdy (Heise et al., 2002; Sykes & Matza, 1957). Co istotne, normy wspierające zachowania przemocowe mogą być również uznawane za słuszne przez kobiety, które piastują tradycyjne role płciowe, co może być powodem niezgłaszania przemocy ze strony partnera władzom oraz nieposzukiwania pomocy, przy doświadczaniu takiej formy przemocy (Ahrens, Rios-Mandel, Isas, & del Carmen Lopez, 2010; Harris, Firestone, & Vega, 2005). Lepsze zrozumienie czynników związanych ze zwiększoną akceptacją przemocy wobec kobiet w różnych środowiskach i populacjach ułatwi więc zaprojektowanie i wprowadzenie właściwych i efektywnych programów interwencyjnych.

Szczególną formą przemocy wobec kobiet jest przemoc seksualna. W literaturze przedmiotu brakuje badań dotyczących etiologii postaw wspierających przemoc seksualną w związkach, przeprowadzonych wśród sprawców przestępstw. W związku z tym, jedna z naszych publikacji (Dębowska, Boduszek, & Willmott, 2018b; opublikowana w: *Sexual Abuse*) miała na celu: (a) ocenę nasilenia postaw wspierających przemoc seksualną w związkach wśród różnych typów sprawców; (b) zbadanie, które czynniki środowiskowe (np. molestowanie w dzieciństwie, prizonizacja [*prisonization* = proces nadmiernego przystosowania się osadzonego do kultury więziennej; polega na przyswojeniu wartości, norm i wzorów zachowania, które występują w społeczności więziennej]) i osobowościowe (psychopatia) są związane z postawami wspierającymi przemoc seksualną w związkach. Włączenie do badania różnych typów sprawców, bez względu na to za jaki typ przestępstwa zostali skazani, było pokierowane faktem, że wiele aktów przemocy wobec partnera (IPV) nie zostaje zgłaszanych przez ofiarę. Ponadto „przemoc wobec partnera” (IPV) nie istnieje pod tą konkretną nazwą w większości kodeksów karnych. Może to oznaczać, że sprawcy takich przestępstw zostają skazywani za przestępstwa należące do innych, szerszych kategorii

(np. przestępstwa znęcania się), zniekształcając w efekcie rzeczywiste wskaźniki skazanych za przestępstwa tego rodzaju.

Łącznie przebadanych zostało 1126 skazanych, zrekrutowanych w 10 polskich więzieniach. Anonimowe ankiety typu papier - ołówek, oparte na samoocenie, zostały wypełnione w jednostkach, w których badani przebywali na co dzień. Niektórzy badani byli skazani za działania przestępcze związane jak i niezwiązane z przemocą. Wyniki wcześniejszych badań pokazują, że przemoc wobec partnera (IPV) jest znacząco powiązana z innymi typami przemocy, wskazując, że niektóre osoby mogą być bardziej skłonne do agresywnych zachowań, niż inne (Kiss, Schraiber, Hossain, Watts, & Zimmerman, 2015). W związku z tym, dla stworzenia znaczących (w kontekście naszego badania) kategorii przestępców, próba badawcza została podzielona na mniejsze podgrupy, na podstawie powagi najbardziej brutalnego przestępstwa popełnionego przez skazanego oraz poziomu obecności ofiary. Utworzone podgrupy obejmowały kolejno: przestępstwa finansowe (brak przemocy interpersonalnej i niezidentyfikowana ofiara), przestępstwa przeciwko mieniu (brak przemocy interpersonalnej, ale możliwa do zdefiniowania ofiara ludzka), ogólne przestępstwa z użyciem przemocy (obecność przemocy i możliwa do zidentyfikowania ofiara) i zabójstwa (najbardziej ekstremalna forma przemocy oraz możliwa identyfikacja ofiary). Na tej podstawie, 199 uczestników zostało zgrupowanych jako sprawcy przestępstw finansowych (konkretne przestępstwa obejmowały oszustwa i uchylanie się od płacenia podatków), 393 zostało zaklasyfikowanych jako przestępcy przeciwko mieniu (np. kradzież i włamanie), 417 to przestępcy z użyciem przemocy (np. napaść i pobicie), a 117 zostało zaklasyfikowanych jako zabójcy.

W naszym badaniu najwyższe wyniki na skali postaw wobec męskiej przemocy seksualnej odnotowano w grupie przestępców przeciwko mieniu, następnie w grupie przestępców z użyciem przemocy, zabójców i przestępców finansowych. Ujawniliśmy, że przestępcy przeciwko mieniu częściej akceptują przemoc seksualną w porównaniu z zabójcami i przestępcami finansowymi. Wyniki te wskazują, że osoby skazane za brutalne przestępstwa (takie jak napaść, pobicie i zabójstwo) niekoniecznie zgadzają się z poglądami dotyczącymi przemocy seksualnej, a osoby sklasyfikowane jako przestępcy nieużywający przemocy mogą stwarzać większe ryzyko angażowania się zachowania przemocowe wobec partnera (IPV). Jest to zgodne z badaniami sugerującymi, że nie wszyscy mężczyźni stosujący przemoc w małżeństwie uciekają się do przemocy poza domem, co wskazuje na istotność stereotypów dotyczących roli płci w dopuszczaniu się przemocy wobec partnerki (IPV) (Anderson i Bushman, 2002; Holtzworth-Munroe i Meehan, 2004).

Dodatkowo badanie pokazało, że pozytywny stosunek do męskiej przemocy seksualnej w związkach jest wynikiem molestowania seksualnego w dzieciństwie, wczesnych doświadczeń związanych z socjalizacją jak również psychopatycznych cech osobowości i może się rozwinąć lub intensyfikować w procesie prizonizacji (patrz Tabela 2 poniżej). Istotny pozytywny związek pomiędzy doświadczeniem molestowania w dzieciństwie oraz przekonaniami dotyczącymi przemocy seksualnej w związkach może być wyjaśniony poprzez tendencję ofiary do samoobwiniania się, co skutkuje większą akceptacją przemocy. Wydaje się, że osobiste doświadczenie bycia ofiarą nadużycia seksualnego zwiększa

akceptację takiej formy przemocy w dorosłości, co może być skutkiem wypierania własnej traumy. Ponadto, wyniki wskazują, że niezdolność do odczuwania empatii wobec ofiary, zarówno na poziomie emocjonalnym jak i poznawczym, skutkuje większą akceptacją seksualnego przymusu, dając poparcie przypuszczeniom Blaira (1995), że empatyczne reakcje hamują przemoc. W związku z tym, istotnym jest, żeby programy prewencyjne i interwencyjne w zakładach karnych obejmowały treści takie jak: ból związany z doświadczeniem maltretowania, brak empatii wobec ofiary i odpowiednie zniekształcenia poznawcze. Dodatkowo, dowody na to, że kontakt z kulturą więzienną może wzmacniać postawy wspierające przemoc seksualną, podkreślają rolę wprowadzania odpowiednich procedur przesiewowych (które mogą przybrać formę krótkiego kwestionariusza dotyczącego postaw) podczas odbywania wyroku. Takie podejście może zmniejszyć ryzyko stosowania przemocy wobec partnera (IPV) po opuszczeniu zakładu karnego przez skazanego. Podsumowując, proponując nowe spojrzenie na postawy męskiej przemocy seksualnej w związkach, wyniki powyższego badania uzasadniają konieczność rozwoju bardziej efektywnych interwencji w celu redukcji poziomu przemocy wobec partnera (IPV).

Tabela 2. Multiple regression models of factors influencing attitudes towards male sexual dating violence for the full sample and separately for financial crime offenders, property crime offenders, general violent offenders, and homicide offenders

	Full Sample	Financial Crime	Property Crime	General Violence	Homicide
	β (95% CI)	β (95% CI)	β (95% CI)	β (95% CI)	β (95% CI)
Physical abuse	.02 (-.07/.10)	-.07 (-.28/.14)	.01 (-.15/.17)	.01 (-.12/.13)	.02 (-.30/.30)
Emotional abuse	.01 (-.08/.08)	-.01 (-.21/.20)	.02 (-.14/.18)	.03 (-.09/.15)	-.06 (-.35/.22)
Neglect	-.02 (-.10/.05)	.01 (-.18/.19)	.02 (-.12/.17)	-.02 (-.13/.10)	.02 (-.20/.24)
Contact sexual abuse	.05 (-.05/.15)	.01 (-.14/.16)	.08 (-.10/.25)	.26* (.03/.49)	.07 (-.12/.19)
Penetrative sexual abuse	.16*** (.07/.26)	.25** (.06/.43)	.10 (-.06/.26)	-.03 (-.26/.20)	.64*** (.22/.97)
Affective responsiveness	.17*** (.07/.23)	-.07 (-.25/.11)	.19*** (.07/.32)	.15* (.03/.27)	.45** (.16/.73)
Cognitive responsiveness	.11*** (.04/.18)	.17* (.01/.34)	.06 (-.06/.18)	.18** (.06/.29)	.06 (-.20/.31)
Interpersonal manipulation	.03 (-.03/.10)	.01 (-.12/.15)	.02 (-.10/.14)	.12* (.01/.24)	-.04 (-.28/.21)
Egocentricity	.14*** (.07/.21)	.17* (.01/.33)	.19*** (.06/.33)	.09 (-.04/.21)	.06 (-.18/.29)
Prisonization	.15*** (.09/.21)	.25*** (.10/.40)	.17** (.05/.28)	.14** (.04/.25)	-.06 (-.26/.15)
Number of incarcerations	.04 (-.02/.10)	-.08 (-.25/.08)	.01 (-.10/.13)	.05 (-.06/.15)	.13 (-.13/.38)
Age	-.02 (-.09/.05)	-.03 (-.17/.12)	-.03 (-.17/.11)	-.01 (-.13/.11)	.05 (-.17/.27)
Years of schooling	-.03 (-.10/.03)	-.03 (-.17/.11)	-.03 (-.14/.08)	-.04 (-.16/.07)	.02 (-.18/.22)
Relationship status (single)	-.04 (-.10/.02)	-.10 (-.20/.01)	-.03 (-.14/.08)	.03 (-.08/.14)	-.16 (-.41/.07)
Raised by both parents	.07 (-.25/.38)	.33 (-.18/.84)	.04 (-.67/.76)	-.12 (-.80/.57)	.19 (-.50/.87)
Raised by mother	.11 (-.16/.37)	.22 (-.22/.66)	.12 (-.48/.72)	-.03 (-.60/.55)	.09 (-.51/.69)
Raised by father	.03 (-.09/.16)	.13 (-.13/.38)	.01 (-.28/.29)	-.01 (-.26/.25)	-.03 (-.32/.27)
Not raised by parents	.05 (-.16/.27)	.39* (.02/.75)	-.05 (-.53/.43)	-.08 (-.54/.38)	.14 (-.34/.62)

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

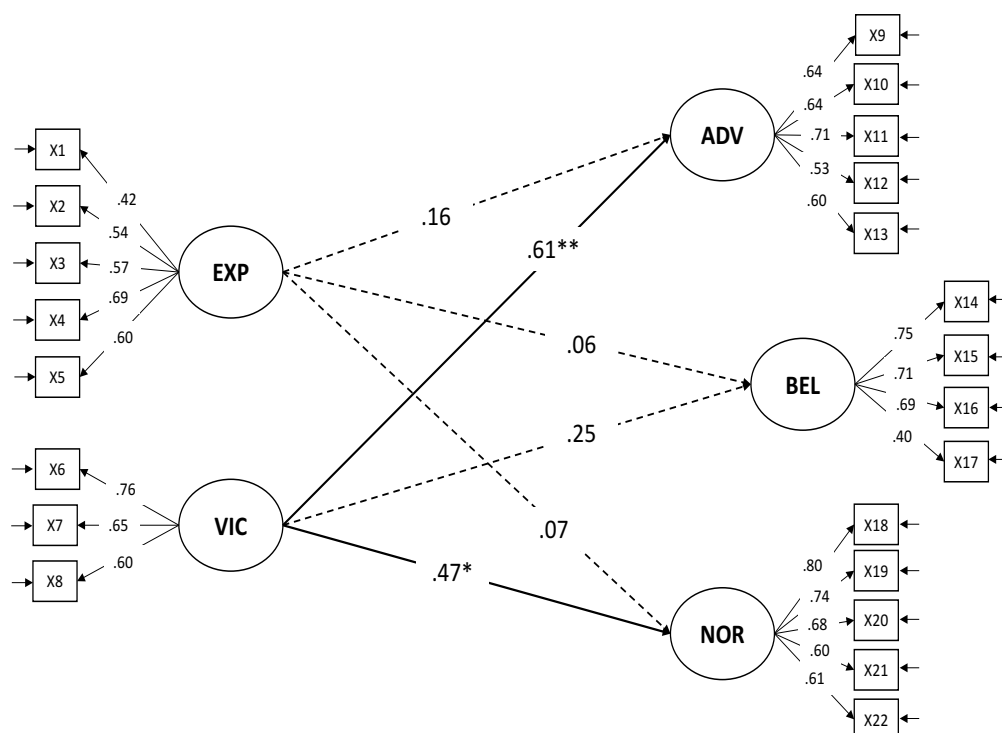
Ponadto, pomimo tego, że przemoc dotyka kobiet we wszystkich regionach świata, ryzyko narażenia na przemoc ze względu na płeć wśród kobiet i dziewcząt na Karaibach osiąga jeden z najwyższych poziomów na świecie (Jeremiah, Gamache, & Hegamin-Younger, 2013; Jeremiah, Quinn, & Alexis, 2017; Reid, Reddock, & Nickening, 2014). Faktycznie, w samoopisowym badaniu mierzącym przemoc pośród trzech narodów na Karaibach (Barbados, Jamajka oraz Trinidad i Tobago), odnotowano, że 73,4% badanych kobiet doświadczyło przemocy, która w większości przypadków stosowana była w związku (66,7%) (Le Franc, Samms-Vaughan, Hambleton, Fox, & Brown, 2008). Czerpiąc z ekologicznej teorii Bronfenbrenner'a (1977), wysoki wskaźnik przemocy w ogóle we współczesnych społeczeństwach karaibskich, został określony jako pozostałość po niezwykle brutalnej i destrukcyjnej kolonizacji doświadczanej przez ludność na tym obszarze (Ashcroft, Griffiths, & Tiffin, 2013). Natomiast przemoc skierowana specyficznie przeciwko kobietom może być wytłumaczona istnieniem praw i norm społecznych przyzwalających na nierówność płci w związkach oraz kultywowanie patriarchatu (Jeremiah et al., 2017; Jones, Trotman Jemmott, Maharaj, & Da Breo, 2014). Przemoc wobec kobiet i dzieci na Karaibach, może być wyrazem męskiej siły i kontroli na dwóch różnych poziomach: rodzinnym i społecznym (Ellison, Bartkowski, & Anderson, 1999; Gibbons, 2015; Rodríguez-Menés & Safranoff, 2012). Pomimo tego, że normy społeczne niekoniecznie korespondują z indywidualnymi postawami, mogą mieć wpływ na zachowanie, jeśli zostaną zinternalizowane (Crandall, Eshleman, & O'Brien, 2002; WHO, 2009).

Pomimo wysokiego wskaźnika przemocy wobec kobiet na Karaibach, brakuje w tym regionie badań empirycznych nad czynnikami wpływającymi na rozwój postaw wspierających przemoc. Aby umożliwić skuteczne interwencje w odpowiednim czasie, to jest zanim normy wspierające przemoc ze względu na płeć zostaną zinternalizowane, szczególnie istotne jest prowadzenie badań wśród dzieci i młodzieży. W związku z tym, nasze badanie (Dębowska, Boduszek, Jones, Willmott, & Sherretts; opublikowane w *Journal of Interpersonal Violence*; sfinansowane przez Komisję Europejską), miało na celu określenie i przetestowanie strukturalnego modelu badającego związku pomiędzy wystawieniem na przemoc w dzieciństwie i byciem ofiarą przemocy w rodzinie, a trzema zmiennymi mierzącymi nastawienie do przemocy (stosunek do męskiej, domowej przemocy fizycznej; normy społeczne dotyczące przemocy wobec dziewcząt; ogólne przekonania wobec przemocy) w grupie dziewcząt ($n = 661$, M wiek = 13.15 lat) i chłopców ($n = 639$, M wiek = 13.22 lat) ze wschodnich Karaibów. Jako że przemoc na tle płciowym jest głównie doświadczana przez kobiety a stosowana przez mężczyzn, model został przetestowany osobno na grupie dziewcząt i chłopców.

Na podstawie parametrów dopasowania, dopasowanie modelu równań strukturalnych (SEM) było zadowalające dla obu płci. Wyniki wskazują, że chłopcy, którzy wykazywali wyższy poziom doświadczeń wiktymizacji, byli bardziej skłonni widzieć przemoc wobec kobiet i dziewcząt jako akceptowalną (patrz Rycina 1). Jest to zgodne z zasadą międzypokoleniowego przenoszenia przemocy (modelowania przemocy) oraz teorią społecznego uczenia się (Bandura, 1977; Bandura et al., 1962; Stith et al., 2000), według której dzieci doświadczające przemocy są uznawane za bardziej skłonne do tolerowania i

stosowania przemocy w swoich przyszłych relacjach. W związku z tym, wczesne rozpoznanie i prewencja wiktyimizacji dzieci może mieć długofalowy pozytywny wpływ na obniżenie wskaźników zarówno nadużyć wobec dzieci, jak i postaw wspierających przemoc ze względu na płeć. To natomiast może prowadzić do rozwoju bezpieczniejszych i bardziej wspierających relacji rodzic - dziecko i relacji intymnych.

Rycina 1. *Structural Equation Model of Violence-Supportive Cognitions Among Boys.*

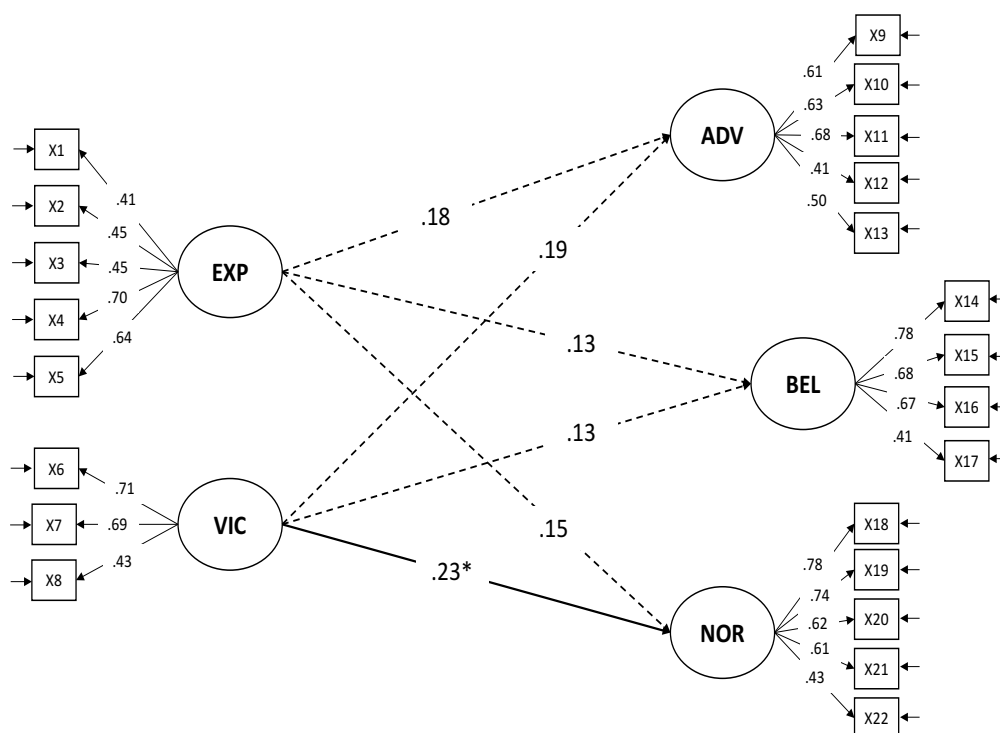

Note. EXP = Violence exposure in the family (measured by items X1-X5); VIC = Violence victimisation in the family (measured by items X6-X8); ADV = Attitudes towards male physical domestic violence (measured by items X9-X13); BEL = General beliefs about violence (measured by items X14-X17); NOR = Social norms regarding physical violence against girls (measured by items X18-X22). All factor loadings for X1-X22 are statistically significant at $p < .001$. * $p < .05$, ** $p < .01$.

Pośród dziewcząt, jedyna znacząca relacja pojawiła się pomiędzy byciem ofiarą przemocy a normami społecznymi dotyczącymi przemocy fizycznej wobec dziewcząt. Konkretnie, wyniki wykazały, że dziewczęta z historią maltretowania, były bardziej akceptujące wobec takiej formy przemocy (patrz Rycina 2). Jest zatem prawdopodobne, że dziewczęta doświadczające przemocy w rodzinie, uznają nadużycia za normę, bez względu na kontekst, w którym zachodzą, włączając w to relacje intymne. Co ciekawe, wiktyimizacja w rodzinie nie była skorelowana z większą akceptacją fizycznej przemocy domowej. Chociaż brak jest wcześniejszych badań dotyczących takich relacji, ostatnie wyniki pokazują niski poziom akceptacji przemocy fizycznej wobec żon wśród karaibskich kobiet (Tran et al., 2016), pomimo wysokiej częstotliwości tego zjawiska w tym regionie (Le Franc et al., 2008). Jednym z możliwych wyjaśnień różnic w powiązaniach między wiktyimizacją dzieci a

postawą wobec przemocy domowej i przemocy wobec dziewcząt, jest fakt, że normalizacja przemocy może mieć miejsce w konkretnych okolicznościach i przenosić się na inne, podobne okoliczności (np. pierwsze doświadczenie przemocy w rodzinie powoduje późniejszą akceptację takiej przemocy w związku partnerskim), ale podobne przeniesienie może nie następować, gdy mamy do czynienia z innym typem ofiar (np. znęcanie się nad dziewczynkami nie skutkuje akceptacją przemocy wobec kobiet w małżeństwie). W związku z tym, wiek dojrzewania wydaje się być krytycznym momentem do przeprowadzenia interwencji wśród dziewcząt (zwłaszcza tych doświadczających przemocy w domu rodzinnym), aby zapobiec rozwijaniu u nich postaw wspierających przemoc wobec partnera (IPV) i podnieść wskaźnik zgłaszania przemocy odpowiednim władzom.

Rycina 2. *Structural Equation Model of Violence-Supportive Cognitions Among Girls.*

Note. EXP = Violence exposure in the family (measured by items X1-X5); VIC = Violence victimisation in the family (measured by items X6-X8); ADV = Attitudes towards male physical domestic violence (measured by items X9-X13); BEL = General beliefs about violence (measured by items X14-X17); NOR = Social norms regarding physical violence against girls (measured by items X18-X22). All factor loadings for X1-X22 are statistically significant at $p < .001$. * $p < .05$.

Porównaj:

Debowska, A., Boduszek, D., Jones, A., Willmott, D., & Sherretts, N. (2017a). Gender-based violence-supportive cognitions in adolescent girls and boys: The function of violence exposure and victimisation. *Journal of Interpersonal Violence*.

<https://doi.org/10.1177/0886260517741628> [IF = 1.940, citations = 10]

Debowska, A., Boduszek, D., & Willmott, D. (2018b). Psychosocial correlates of attitudes towards male sexual violence in a sample of financial crime, property crime, general violent, and homicide offenders. *Sexual Abuse*, 30(6), 705-727. <https://doi.org/10.1177/1079063217691966> [IF = 3.444, citations = 25]

1.4 Profilowanie przemocy wobec dzieci

Maltretowanie dzieci to globalny problem związany z różnymi negatywnymi konsekwencjami, w tym depresją, zespołem stresu pourazowego (PTSD), lękiem, agresją, samookaleczaniem, samobójstwami, słabymi wynikami w nauce oraz ryzykownymi zachowaniami seksualnymi i przestępczymi (Boduszek, Hyland, & Bourke, 2012; Dhingra, Boduszek, & Sharratt, 2015; Jones, Trudinger, & Crawford, 2004; Kendall-Tackett, Williams, & Finkelhor, 1993; Lundberg-Love, Marmion, Ford, Geffner, & Peacock, 1992; Mills, Kisely, Alati, Strathearn, & Najman, 2016; Shaw & De Jong, 2012; Vachon, Krueger, Rogosch, & Cicchetti, 2015; WHO, 2016). Według niedawnej metaanalizy łączącej wyniki badań nad rozpowszechnieniem maltretowania dzieci na całym świecie, 7,6% chłopców i 18% dziewcząt doświadczyło wykorzystywania seksualnego, 22,6% dzieci doświadczyło przemocy fizycznej, 35,3% przemocy emocjonalnej, a 18% dzieci jest zaniedbywanych (Stoltenborgh, Bakermans-Kranenburg, Alink, & van IJzendoorn, 2015).

Badania psychospołecznych konsekwencji przemocy i zaniedbania wobec dzieci (*child abuse and neglect* [CAN]) są niezwykle istotne dla rozwoju odpowiednich interwencji i strategii prewencyjnych. Jednakże do tej pory takie badania wykorzystywały głównie tradycyjne, skoncentrowane na zmiennych, analizy statystyczne, które kładą nacisk na powiązania między badanymi zmiennymi i nie kontrolują współwystępowania różnych typów przemocy i zaniedbywania dzieci (CAN) (Green et al., 2010; Scott, Varghese, & McGarth, 2010). Ostatnie wyniki badań sugerują, że różne formy maltretowania mogą współwystępować i wchodzić w interakcję, a te specyficzne interakcje mogą, częściej niż pojedyncze formy maltretowania, być powiązane z określonymi konsekwencjami psychospołecznymi (Green et al., 2010; Hamby & Grych, 2013; Wolfe & McGee, 1994). Typy przemocy i zaniedbania wobec dzieci (CAN) i powiązane z nimi konsekwencje mogą być zbadane za pomocą technik statystycznych „zorientowanych na osobę”, takich jak analiza klas latentnych (LCA) i profili latentnych (LPA) (De Fruyt & De Clercq, 2014).

W naszym często cytowanym przeglądzie systemowym badań, przedstawiamy podsumowanie wyników badań nad przemocą i zaniedbaniami wobec dzieci (CAN) z użyciem technik LCA i LPA w celu: (a) usystematyzowania obecnego rozumienia wzorów współwystępowania maltretowania w różnych populacjach i (b) wyjaśnienia interaktywnego wpływu typów przemocy i zaniedbania wobec dzieci (CAN) na funkcjonowanie psychiczne (Debowska, Willmott, Boduszek, & Jones, 2017; opublikowane w *Child Abuse & Neglect*; badanie sfinansowane przez Komisję Europejską). Zidentyfikowaliśmy 16 odpowiednich badań empirycznych, spośród których 9 badało profile przemocy i zaniedbania (CAN) wśród dzieci i nastolatków, 4 wśród mieszanych płciowo grup dorosłych, a 3 wśród dorosłych mężczyzn.

Przegląd tych badań ujawnił niespójność wyników w kwestii liczby zidentyfikowanych grup/klas przemocy i zaniedbania wobec dzieci (CAN), co może być

częściowo spowodowane przez różnice w badanych próbach, różnice kulturowe, typy przemocy i zaniedbania wobec dzieci (CAN) poddane analizie oraz różne metody oceny występowania przemocy. Jednak większość badań wyłoniła grupę wielokrotnie poddawaną różnym formom przemocy (*poly-victimisation*) oraz grupę o niskim stopniu wykorzystywania. Ta druga grupa zazwyczaj obejmowała większość badanych, co wskazuje na fakt, że większość osób nie doświadcza przemocy i zaniedbania w dzieciństwie (CAN) - jest to wynik spójny dla różnych kultur i społeczności. Członkowie grupy o niskim poziomie nadużyć lub ich braku, zostali również uznani za najmniej narażonych na ponoszenie niekorzystnych konsekwencji psychospołecznych. Grupa charakteryzująca się wielokrotnym doświadczaniem różnorodnych form przemocy i zaniedbania w dzieciństwie (CAN), była zazwyczaj najmniej liczna. Według wszystkich włączonych badań, doświadczenie różnorodnych form wiktymizacji wiązało się z najbardziej dotkliwymi konsekwencjami, zarówno zinternalizowanymi (np. depresja, lęki, zaburzenia osobowości) jak i uzewnętrznionymi (np. agresja, przemoc czy recydywa). Cztery badania odkryły również istnienie grupy, charakteryzującej się wysokim wskaźnikiem nadużyć seksualnych oraz niskim wskaźnikiem pozostałych form przemocy. Bycie kobietą statystycznie znacznie zwiększało prawdopodobieństwo stania się członkiem tejże grupy, co jest zgodne z wcześniejszymi wynikami statystycznymi, potwierdzającymi więcej doświadczeń przemocy seksualnej wśród kobiet niż wśród mężczyzn. Ponadto, bycie członkiem grupy charakteryzującej się wysokim wskaźnikiem przemocy fizycznej i psychicznej łączyło się z problemami behawioralnymi. Na podstawie wyników badań wspomnianych w naszej publikacji, stworzyliśmy zestaw rekomendacji, które usystematyzują przyszłe badania w tym obszarze oraz poszerzą zrozumienie wzorów współwystępowania różnych form przemocy i zaniedbania wobec dzieci (CAN) i ich konsekwencji.

W naszym badaniu empirycznym z użyciem technik statystycznych „zorientowanych na osobę”, zbadaliśmy doświadczanie maltretowania w domu rodzinnym i poza nim, w słabo przebadanej grupie dzieci i młodzieży ($N = 1351$, 9 – 17 lat) z Barbadosu i Grenady (Boduszek, Dębowska, Trotman Jemmott, Da Breo, Willmott, Sherretts, & Jones, 2017; opublikowane w *Child Abuse & Neglect*; badanie sfinansowane przez Komisję Europejską). Młodzież z Barbadosu została zrekrutowana w 6 szkołach podstawowych, 5 szkołach średnich oraz w ośrodku dla nieletnich przestępców. Grenadyjska młodzież pochodziła z 4 szkół podstawowych, 4 średnich oraz z ośrodka dla nieletnich przestępców. Dane zostały zebrane wśród młodzieży w klasach szkolnych.

Badanie pokazało niepokojąco duże rozpowszechnienie wszystkich typów maltretowania wśród chłopców i dziewcząt z obu krajów. Na przykład, powyżej 65% badanych chłopców i dziewcząt doświadczyło emocjonalnej przemocy poza domem. Około 25% badanych chłopców i 15% dziewcząt doświadczyło wykorzystywania seksualnego poza domem (patrz Tabela 3). Ten ostatni wynik jest szczególnie zaskakujący i może sugerować, że chłopcy rzadziej zgłaszają wykorzystywanie seksualne na policję (np. ze względu na subiektywne poczucie utraty męskości powiązane z ujawnieniem takiego przeżycia), co znajduje odzwierciedlenie w oficjalnych statystykach policyjnych.

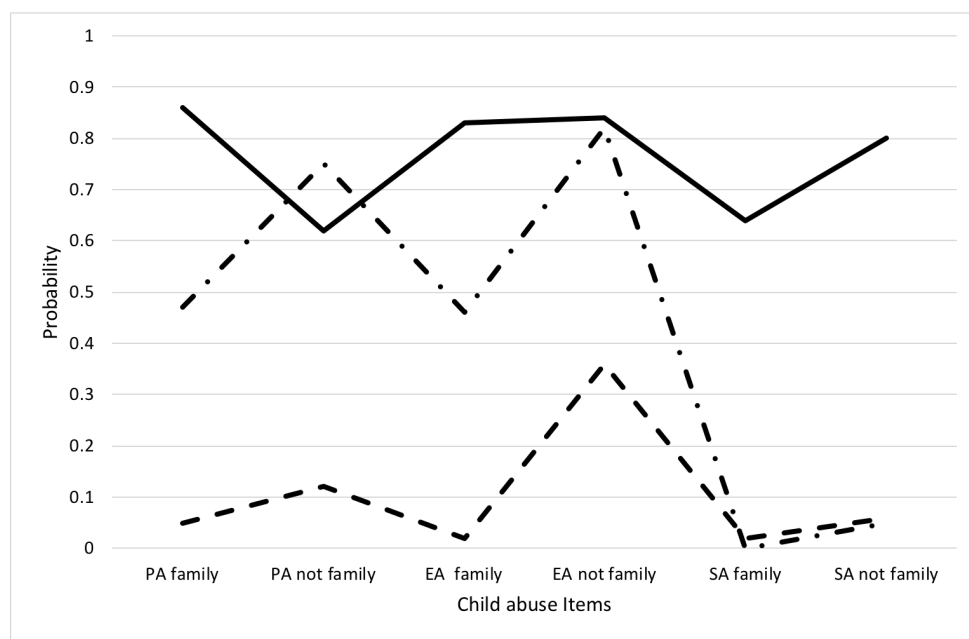
Tabela 3. *Endorsement Rates of Child Abuse Items for Boys and Girls, and Chi-Square Test for Independence*

Item	Males	Females	χ^2 (Phi)
	Frequency (%)	Frequency (%)	
PA in the family	269 (40.6)	214 (31.1)	13.48* (.10)
PA outside the family	332 (50.2)	268 (38.9)	17.32* (.11)
EA in the family	260 (39.3)	290 (42.1)	1.11 (.03)
EA outside the family	433 (65.4)	451 (65.5)	.00 (.001)
SA in the family	136 (20.5)	79 (11.5)	20.79* (.12)
SA outside the family	166 (25.1)	106 (15.4)	19.72* (.12)

Note. EA = Emotional abuse; PA = Physical abuse; SA = Sexual abuse; Bonferroni correction (* $p < .008$); Phi = effect size statistic

Trzy latentne grupy maltretowania dzieci zostały rozpoznane wśród badanych chłopców, w tym „niski poziom maltretowania” (39,2% próby), „wysoki poziom fizycznej i emocjonalnej przemocy poza domem oraz umiarkowany w domu” (43,2%) i „wysoki poziom maltretowania w ogóle” (17,6%) (patrz Rycina 3).

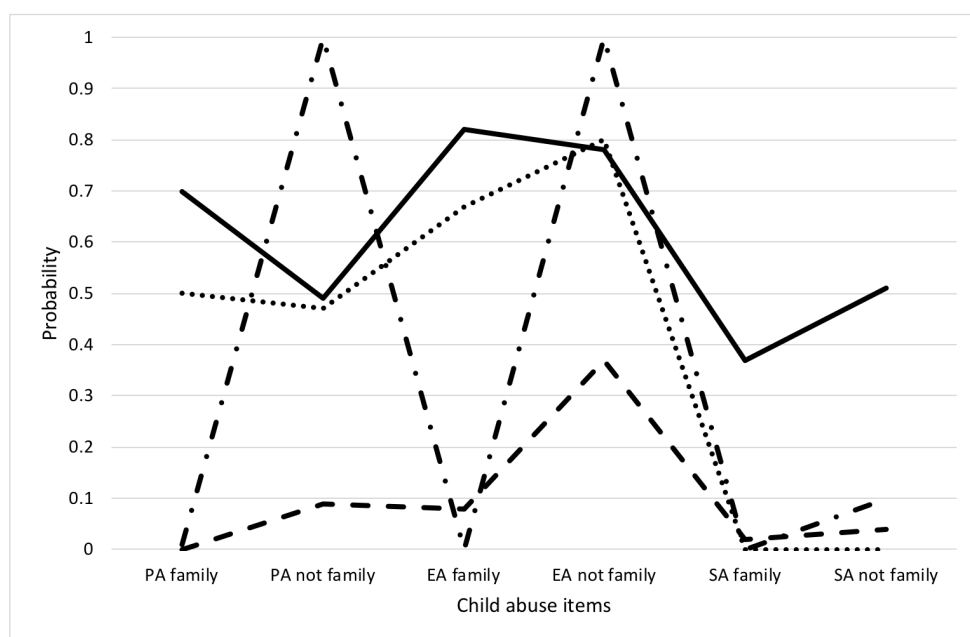
Rycina 3. *Latent Profile Plot of Child Abuse among Boys.*

Note. Class 1 (solid line) = 17.6% of participants; Class 2 (dash-dot line) = 43.2% of participants; Class 3 (dashed line) = 39.2% of participants. EA = Emotional abuse; PA = Physical abuse; SA = Sexual abuse.

Wśród badanych dziewcząt, uzyskano cztery różne grupy: „niski poziom maltretowania” (40,7% próby), „wysoki poziom przemocy fizycznej i emocjonalnej poza domem” (7,6%), „wysoki poziom przemocy emocjonalnej i umiarkowany poziom przemocy fizycznej” (33,9%) oraz „wysoki poziom maltretowania w ogóle” (17,8%) (patrz Rycina 4).

Rycina 4. *Latent Profile Plot of Child Abuse among Girls.*

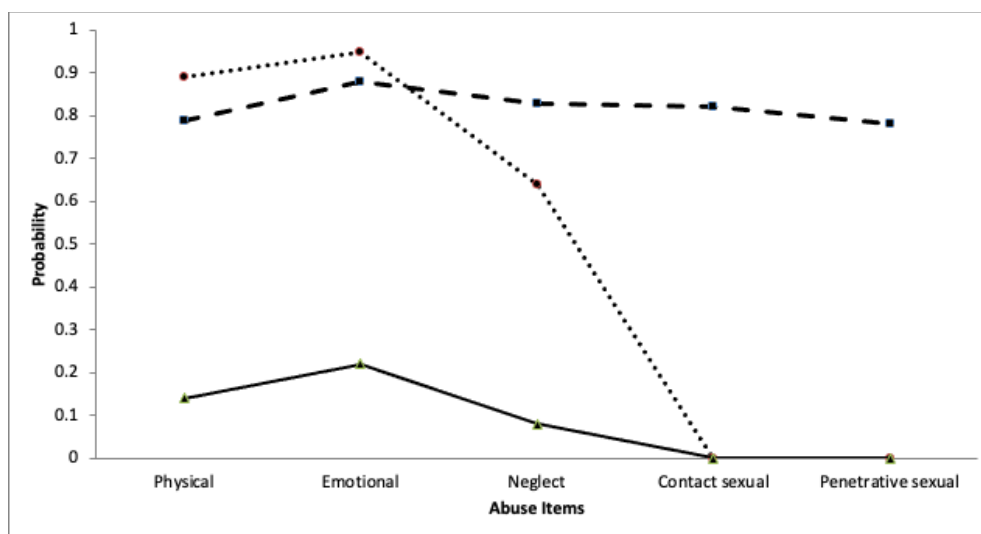
Note. Class 1 (solid line) = 17.8% of participants; Class 2 (dotted line) = 33.9% of participants; Class 3 (dash-dot line) = 7.6% of participants; Class 4 (dashed line) = 40.7% of participants. EA = Emotional abuse; PA = Physical abuse; SA = Sexual abuse.

W porównaniu do grupy o „niskim poziomie maltretowania”, dzieci doświadczające średniej i dużej liczby różnorodnych form przemocy, włącznie z osobami wielokrotnie doświadczającymi znęcania się w obu środowiskach (grupa osób „wysoki poziom maltretowania w ogóle”), znacznie częściej same angażowały się w przemoc i brutalne zachowania. Podsumowując, powyższe wyniki wzbogacają współczesną wiedzę poprzez podkreślenie pewnych ważnych podobieństw i różnic we wzorach współwystępowania różnych form przemocy w dzieciństwie wśród dziewcząt i chłopców. Lepsze zrozumienie w tym zakresie może ulepszyć rozwój ukierunkowanych strategii prewencji i interwencji.

Ponadto, wydaje się, że częstość występowania przemocy i zaniedbania wobec dzieci (CAN) jest podwyższona w niektórych populacjach znajdujących się w niekorzystnej sytuacji życiowej. Na przykład, wcześniejsze badanie wskazało, że ponad 60% więźniów doświadczyło wiktylizacji w dzieciństwie, co częściowo mogło wpłynąć na fakt popełnienia przez nich przestępstwa (Williams, Papadopoulou, & Booth, 2012). Pomimo tego, brakowało badań nad współwystępowaniem różnych form przemocy i zaniedbania w dzieciństwie (CAN) wśród dorosłych przestępców. W związku z tym, głównym celem naszego następnego badania było zidentyfikowanie grup dorosłych przestępców, którzy doświadczyli przemocy fizycznej, psychicznej czy seksualnej jak również zaniedbania w dzieciństwie, poprzez użycie analizy klas latentnych (LCA). Drugim celem było oszacowanie związku pomiędzy grupą CAN a kryteriami zewnętrznymi (np. cechami psychopatycznymi, samooceną, zachowaniami przemocowymi w życiu dorosłym). Dane zostały zebrane w dużej, systematycznie wybranej grupie dorosłych mężczyzn osadzonych w zakładach karnych ($N = 1261$).

Większość badanych doświadczyła przemocy emocjonalnej (61.7%) i fizycznej (54.3%). Doświadczenie zaniedbania w dzieciństwie okazało się dotyczyć 39.6% więźniów. 4.8% badanych doświadczyło molestowania seksualnego związanego z kontaktem fizycznym (*contact sexual abuse*) (np. dotykane, masturbacja) a 4.4% doświadczyło molestowania związanego z penetracją (*penetrative sexual abuse*) (np. gwałt czy seks oralny). Na podstawie analizy klas latentnych (LCA) zostały utworzone trzy grupy CAN: „niski poziom nadużycia” (43.4% próby), „wysoki poziom przemocy fizycznej i emocjonalnej” (51.3%) oraz „doświadczenia różnorodnych form przemocy” (5.3%) (patrz Rycina 5).

Rycina 5. *Latent Profile Plot of Child Abuse among Adult Prisoners.*

Note. Class 3 (solid line) = 43.4% of participants; Class 2 (dotted line) = 51.3% of participants; Class 1 (dashed line) = 5.3% of participants.

Wyniki badań pokazują, że skazani z obniżonym poczuciem własnej wartości, podwyższoną akceptacją męskiej przemocy seksualnej w związkach, jak również ci, którzy zaangażowani byli w poważne przestępstwa z użyciem przemocy, częściej przynależeli do grupy 1 („doświadczenia różnorodnych form przemocy”) niż do grupy 3 („niski poziom nadużycia”). Osoby należące do grupy drugiej („wysoki poziom przemocy fizycznej i emocjonalnej”) w porównaniu z osobami z grupy trzeciej („niski poziom nadużycia”), osiągały niższe wyniki w zakresie wrażliwości poznawczej (stanowiącej jeden z wymiarów psychopatii), samooceny globalnej i samooceny w kontekście więziennym. Skazanie za brutalne przestępstwa oraz odbywanie wyroku w więzieniu o zaostrzonym rygorze, również zwiększało prawdopodobieństwo przynależności do grupy drugiej („wysoki poziom fizycznej i emocjonalnej przemocy”). Porównania pomiędzy grupą pierwszą („doświadczenia różnorodnych form przemocy”) a drugą („wysoki poziom fizycznej i emocjonalnej przemocy”) wykazały, że niskie wyniki w zakresie wrażliwości afektywnej (stanowiącej jeden z wymiarów psychopatii) a także podwyższone wyniki w zakresie wrażliwości

poznawczej oraz akceptacji męskiej przemocy seksualnej, znacząco podwyższały prawdopodobieństwo przynależności do grupy pierwszej.

Porównaj:

Debowska, A., & Boduszek, D. (2017). Child abuse and neglect profiles and their psychosocial consequences in a large sample of incarcerated males. *Child Abuse & Neglect*, 65, 266-277. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2016.12.003> [IF = 2.293, citations = 45]

Debowska, A., Boduszek, D., Sherretts, N., Willmott, D., & Jones, A. (2018a). Profiles and behavioral consequences of child abuse among adolescent girls and boys from Barbados and Grenada. *Child Abuse and Neglect*, 79, 245-258. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.02.018> [IF = 2.899, citations = 13]

Debowska, A., Willmott, D., Boduszek, D., & Jones, A. (2017b). What do we know about child abuse and neglect patterns of co-occurrence? A systematic review of profiling studies and recommendations for future research. *Child Abuse & Neglect*, 70, 100-111. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.06.014> [IF = 2.293, citations = 70]

1.5 Zapobieganie przemocy ze względu na płeć

Wyniki badań pokazują, że nie wszyscy mężczyźni dopuszczający się przemocy w związkach dopuszczają się przemocy poza domem, co sugeruje, że rozwój postaw wspierających przemoc wobec partnera (IPV) nie jest pokrewny z rozwojem przekonań wspierających zachowania przemocowe w ogóle i może być powiązany z wyjątkowymi czynnikami ryzyka (Anderson & Bushman, 2002; Holtzworth-Munroe & Meehan, 2004). Faktycznie, niektóre badania pokazują, że sprawcy przemocy mają obniżony poziom empatii jedynie wobec swoich ofiar, ale nie empatii globalnej (np. Fernandez & Marshall, 2003; Fernandez, Marshall, Lightbody, & O'Sullivan, 1999). Co za tym idzie, kluczem do zmniejszania przemocy wobec partnera są innowacyjne strategie edukacyjne i społeczne, które zakwestionują normy akceptujące przemoc wobec partnera (IPV) zanim zostaną one zinternalizowane (WHO, 2016). Biorąc pod uwagę zainteresowanie młodych ludzi nowymi technologiami oraz dotychczasowe wyniki badań wskazujące, że prospołeczne gry komputerowe mogą wzmacniać empatię i zachowania prospołeczne (np. Greitemeyer et al., 2010; Harrington & O'Connell, 2016; Prot et al., 2014), nowe technologie mogą być również użyte do zmiany postaw przyczyniających się do przemocy wobec partnera (IPV) oraz do wzmocnienia samoświadomości i pozycji kobiet.

W celu wyjaśnienia wpływu prospołecznych gier komputerowych przy użyciu podejścia społeczno-poznawczego i rozwojowego, Buckley i Anderson (2006) wprowadzili uogólniony model uczenia się („General Learning Model”). Zgodnie z tym modelem, gry komputerowe mogą mieć wpływ na trzy wzajemnie powiązane stany wewnętrzne - poznanie, afekt i pobudzenie fizjologiczne – i prowadzić do nauki specyficznych zachowań. W krótkoterminowej perspektywie, treść prospołecznych gier komputerowych może zmieniać afekt graczy poprzez wprowadzanie ich w określony nastrój. Poza tym, granie może też obniżyć ciśnienie krwi i poziom kortyzolu. Na poziomie poznawczym, gry prospołeczne mogą aktywować prospołeczne skrypty zachowań zachowane w pamięci. Przy regularnej

powtarzalności, efekty krótkotrwałe, takie jak działania prospołeczne od razu po graniu, mogą zmienić się w efekty długotrwałe, takie jak nowe schematy percepcyjne i decyzyjne, jak również zmiany w przekonaniach, postawach, reakcjach emocjonalnych, empatii i strukturach osobowości (Gentile et al., 2009). Dietz (1998) zasugerował również, że gry komputerowe są ważnym elementem procesu socjalizacji, mając wpływ na rozwój tożsamości dziecka i w rezultacie, jego cech osobowości. W związku z tym, treść gier komputerowych, w które grają dzieci ma znaczący wpływ na ich dalsze zachowania, struktury poznawcze oraz relacje interpersonalne.

Pomimo, że gry są obiecującym sposobem zapobiegania przemocy ze względu na płeć, brakuje gier prospołecznych adresujących ten typ przemocy w społeczeństwach niezachodnich. Jedynie kilka z nich, w procesie projektowania gier, uwzględnia czynniki społecznie i kulturowo istotne w tychże regionach świata, pokazując tym samym stały błąd próbkowania w badaniach z zakresu psychologii rozwoju. Faktycznie, większość badań została przeprowadzona na tzw. próbach „WEIRD” (tzn. pochodzących z zachodnich, wyedukowanych, uprzemysłowionych, bogatych i demokratycznych populacji) (za: Nielsen, Haun, Kärtner, & Legare, 2017). Jako że socjalizacja jest napędzana kulturowo, brak interwencji stworzonych specyficznie dla różnych regionów świata może osłabić wyniki w redukcji przemocy wobec partnera (IPV). W celu wypełnienia tej luki, stworzyliśmy i przetestowaliśmy *Jesse* - prospołeczną grę komputerową, dotyczącą postaw wspierających przemoc wobec partnera (IPV), zaprojektowaną specjalnie dla karaibskich dzieci i młodzieży (Boduszek, Dębowska, Jones, Ma, Smith, Willmott, Trotman Jemmott, Da Breo, & Kirkman, 2019; opublikowane w *Computers in Human Behavior*; badanie sfinansowane przez Komisję Europejską). *Jesse* jest grą z gatunku RPG, typu wskaż i kliknij, składającą się z 5 poziomów, na których gracze oceniają role różnych postaci doświadczających lub dopuszczających się fizycznej i emocjonalnej przemocy w kontekście rodzinnym (patrz Rycina 6). Gra została stworzona, aby wzbudzać empatyczne reakcje graczy wobec ofiar przemocy domowej i równocześnie podnieść świadomość wpływu przemocy wobec partnera (IPV).

Rycina 6. Screenshot Showing the Main Character Jessie and 5 Levels of the Game.

Korzystając z randomizowanego badania kontrolowanego, gra *Jesse* została przetestowana wśród dzieci i młodzieży ($N = 172$, wiek: 9 – 17 lat, 51.7% chłopców) z trzech szkół podstawowych, dwóch szkół średnich oraz dwóch państwowych szkół zawodowych na Barbadosie. Punkty końcowe mierzone w badaniu obejmowały wrażliwość afektywną i wrażliwość poznawczą wobec ofiar przemocy ze strony partnera. Badani zostali losowo przydzieleni do grupy eksperymentalnej (gra prospołeczna; $n = 86$) i kontrolnej (standardowy program szkolny; $n = 86$).

Wśród dziewcząt i chłopców w grupie eksperymentalnej, w porównaniu do grupy kontrolnej, po interwencji odnotowano znaczący wzrost wrażliwości afektywnej. Zmiana utrzymała się przez tydzień od zakończenia wszystkich poziomów gry, dając tym samym pierwszy dowód eksperymentalny, że zmiana w tym psychologicznym konstrukcie w efekcie używania gier prospołecznych, może się utrzymywać przez dłuższy czas. W świetle tych wyników, wydaje się, że wysiłki w celu redukcji przemocy wobec partnera (IPV) powinny być skierowane na wzmacnianie empatii w tym konkretnym kontekście.

Żadne statystycznie znaczące efekty nie zostały odnotowane w przypadku wrażliwości poznawczej. Może być to spowodowane faktem, że zmiany w poziomie wrażliwości poznawczej mogą wymagać dłuższego czasu konsolidacji. Ta teza może być poparta funkcjonalnymi badaniami mózgu, które wskazują, że afektywna i poznawcza empatia są odmienne na poziomie neuronalnym (np. Cox et al., 2012) i w związku z tym ich rozwój może zachodzić za pomocą innych procesów.

Podsumowując, nasze badania sugerują, że *Jesse* jest obiecującym, nowym narzędziem zapobiegania przemocy wobec partnera (IPV) dla chłopców i dziewcząt, które może być stosowane w środowisku szkolnym. Pomimo, że *Jesse* wprowadza zmiany jedynie we wrażliwości afektywnej, a nie poznawczej, zmiana w samym układzie afektywnym może być wystarczająca do wywołania pozytywnych zmian w zachowaniu dzieci, już nawet zanim

będą w stanie zrozumieć sytuację kobiet maltretowanych przez swoich partnerów. Faktycznie, Stephan and Finlay (1999) wskazali, że empatia emocjonalna może być bardziej efektywna we wzmacnianiu zachowań prospołecznych, podczas gdy empatia poznawcza może prowadzić do lepszego zrozumienia osób spoza własnej grupy.

Porównaj:

Boduszek, D., **Debowska, A.**, Jones, A. D., Ma, M., Smith, D., Willmott, D., Trotman Jemmott, E., Da Breo, H., & Kirkman, G. (2019). Prosocial video game as an intimate partner violence prevention tool among youth: A randomised controlled trial. *Computers in Human Behavior*, 93, 260-266. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2018.12.028> [IF = 5.003, citations = 13]

2. Informacja o dorobku towarzyszącym

Badania prowadzone przeze mnie w okresie po uzyskaniu stopnia doktora dotyczyły również czterech innych problemów badawczych w dziedzinie psychologii: psychopatia, społeczna identyfikacja kryminalna, zdrowie psychiczne i psychopatologia oraz projektowanie i walidacja narzędzi pomiarowych.

2.1 Psychopatia

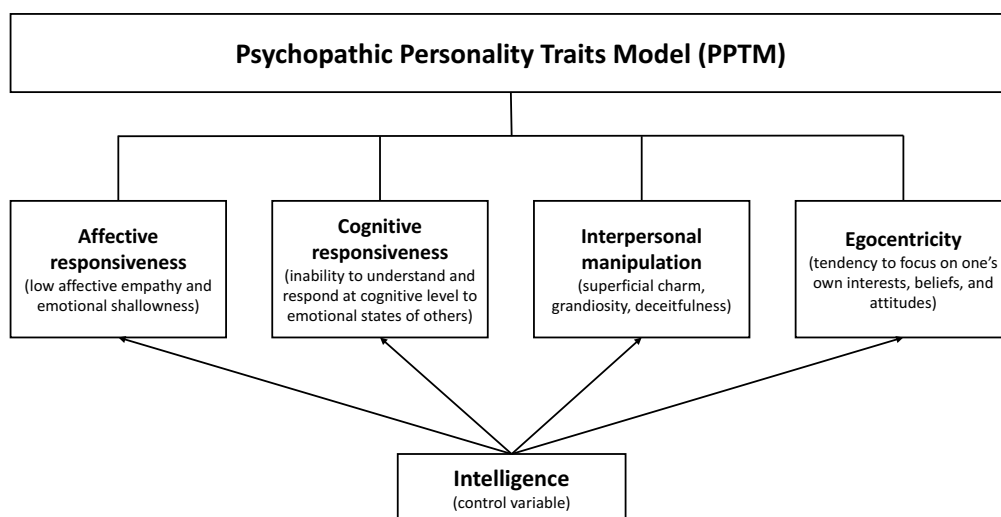
Pojęcie psychopatii, często pojmowanej jako przyczyna poprzedzająca brutalne przestępstwa, od dawna jest przedmiotem zainteresowania badaczy w ramach systemu sądownictwa karnego. Mimo to konstrukt psychopatii nadal jest trudny do pomiaru z powodu braku powszechnie przyjętej definicji tego zaburzenia (Skeem, Polaschek, Patrick & Lilienfeld, 2011). Jedną z pierwszych kompleksowych conceptualizacji psychopatii zaproponował Cleckley (1941), co posłużyło jako podstawa do stworzenia powszechnie stosowanych narzędzi oceny cech psychopatycznych, takich jak *Psychopathy Checklist* (PCL, Hare, 1980) i jej zaktualizowanej wersji, *Psychopathy Checklist - Revised* (PCL-R, Hare, 1991, 2003). PCL-R jest powszechnie przedstawiany jako konstrukt składający się z czterech skorelowanych czynników: (1) wymiar interpersonalny, (2) wymiar afektywny, (3) wymiar behawioralny i (4) wymiar antyspołeczny/przestępczy.

W jednej z moich publikacji (Boduszek & Debowska, 2016) dokonaliśmy systematycznego przeglądu aktualnych badań dotyczących właściwości psychometrycznych narzędzia PCL-R i pochodnych narzędzi (takich jak SRP-III i SRP-SF). Nasz przegląd badań ujawnił niespójne ustalenia co do podstawowej struktury PCL-R i SRP-III/SF. Doszliśmy do wniosku, że PCL-R i pochodne narzędzia, poprzez koncentrację na wymiarach kryminalnych/antyspołecznych, nie oddają istoty psychopatii. Zasugerowaliśmy więc potrzebę stworzenia nowej skali psychopatii, która nie zawiera cech antyspołecznych/przestępczych. To umożliwiłoby badaczom rozszerzenie konstrukt psychopatii na wszystkie populacje niezależnie od ich przeszłości kryminalnej (Debowska, Boduszek, & Woodfield, 2019).

W związku z powyższym, wraz ze swymi współpracownikami stworzyłam i zweryfikowałam empirycznie nowy model psychopatii - Psychopathic Personality Traits Model (PPTM; Boduszek, Debowska, & Willmot, 2019) wraz z narzędziem pomiarowym dla

celów badawczych (Psychopathic Personality Traits Scale – PPTS; Boduszek, Debowska, Dhingra & DeLisi, 2016). PPTM obejmuje istotę psychopatycznej osobowości niezależnie od wieku, płci, pochodzenia kulturowego i przeszłości kryminalnej danej osoby. Podstawą nowego modelu psychopatii są cztery elementy: (1) wrażliwość afektywna, (2) wrażliwość poznawcza, (3) manipulacja interpersonalna i (4) egocentryzm (patrz Rycina 7 poniżej).

Rycina 7. *The Psychopathic Personality Traits Model (PPTM).*

Model PPTM został przebadany na dużej próbie więźniów z Polski (Boduszek, Debowska, Dhingra, & DeLisi, 2016) i Stanów Zjednoczonych (Boduszek, Debowska, Sherretts, & Willmott, 2018). Wyniki potwierdziły wymiarowość i trafność konstruktu.

W naszych badaniach nad modelem psychopatii PPTM z wykorzystaniem analizy profili latentnych (LPA) (Boduszek, Debowska, & Willmott, 2017), zidentyfikowaliśmy pięć znaczących profili (grup) cech psychopatycznych na reprezentatywnej próbie więźniów. Wyniki analizy LPA sugerują, że psychopatia powinna być interpretowana jako kontinuum o różnych poziomach w każdym wymiarze konstruktu, a nie jako konstrukt o charakterze dychotomicznym. Spośród pięciu odmiennych profili psychopatii wyszczególniliśmy „wysoko psychopatyczną” grupę (o bardzo wysokich wynikach w zakresie braku wrażliwości afektywnej, umiarkowanym braku wrażliwości poznawczej oraz dużej manipulacji interpersonalnej i egocentryczności). Grupa ta stanowiła 7,1% więźniów, co wskazuje, że większość więźniów nie spełnia kryteriów diagnostycznych dla psychopatii. Nasze najnowsze badania (Boduszek, Debowska, Sherretts, Willmott, Boulton, Kielkiewicz, Popiolek, & Hyland, 2019), wykorzystujące tę samą metodologię ujawniły podobne profile psychopatii wśród różnych grup społecznych. Odsetki osób, zakwalifikowanych do grupy „wysoko psychopatycznej” były podobne we wszystkich badanych przez nas próbach osób dorosłych ($N = 772$ amerykańscy więźniowie = 7,6%; $N = 1201$ brytyjska ogólna populacja = 5,9%; $N = 2080$ studenci = 7,4%). Co ciekawe, odsetek osób zakwalifikowanych do grupy „wysoko psychopatycznej” był najwyższy wśród młodzieży ($N = 472$, 12,4%). To ostatnie

odkrycie wskazuje na możliwość, że pewne cechy, które mogą rozwinąć się w pełnowymiarową psychopatię, mogą ulec osłabieniu w procesie socjalizacji, przed osiągnięciem dorosłości.

Porównaj:

Boduszek, D., & **Debowska, A.** (2016). Critical evaluation of psychopathy measurement (PCL-R and SRP-III/SF) and recommendations for future research. *Journal of Criminal Justice*, 44, 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2015.11.004> [IF = 2.766]

Boduszek, D., **Debowska, A.**, Sherretts, N., Willmott, D., Boulton, M., Kielkiewicz, K., Popiolek, K., & Hyland, P. (2019). Are prisoners more psychopathic than non-forensic populations? Profiling psychopathic traits among prisoners, community adults, university students, and adolescents. *Deviant Behavior*. <https://doi.org/10.1080/01639625.2019.1665221> [IF = 1.348]

Boduszek, D., & **Debowska, A.**, & Willmott, D. (2017). Latent profile analysis of psychopathic traits among homicide, general violent, property, and white-collar offenders. *Journal of Criminal Justice*, 51, 17-23. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2017.06.001> [IF = 2.339]

Boduszek, D., **Debowska, A.**, & Willmott, D. (2019). Psychopathic Personality Traits Model (PPTM): A new approach to defining psychopathy. In M. DeLisi (Ed.), *Routledge International Handbook of Psychopathy and Crime* (pp. 216 - 224). New York, NY: Routledge Taylor & Francis Group (ISBN 9781138085169). <https://www.routledge.com/Routledge-International-Handbook-of-Psychopathy-and-Crime/DeLisi/p/book/9781138085169>

Boduszek, D., **Debowska, A.**, Dhingra, K., DeLisi, M. (2016). Introduction and validation of Psychopathic Personality Traits Scale (PPTS) in a large prison sample. *Journal of Criminal Justice*, 46, 9-17. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2016.02.004> [IF = 2.766]

Boduszek, D., **Debowska, A.**, Sherretts, N., & Willmott, D. (2018). Psychopathic Personality Traits Scale (PPTS): Construct validity of the instrument in a sample of U.S. prisoners. *Frontiers in Psychology*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01596> [IF = 2.089]

Debowska, A., Boduszek, D., & Woodfield, R. (2019). The PCL-R family of psychopathy measures: dimensionality and predictive utility of the PCL-R, PCL:SV, PCL: YV, SRP-III, and SRP-SF. In M. DeLisi (Ed.), *Routledge International Handbook of Psychopathy and Crime* (pp. 225 - 240). New York, NY: Routledge Taylor & Francis Group (ISBN 9781138085169). <https://www.routledge.com/Routledge-International-Handbook-of-Psychopathy-and-Crime/DeLisi/p/book/9781138085169>

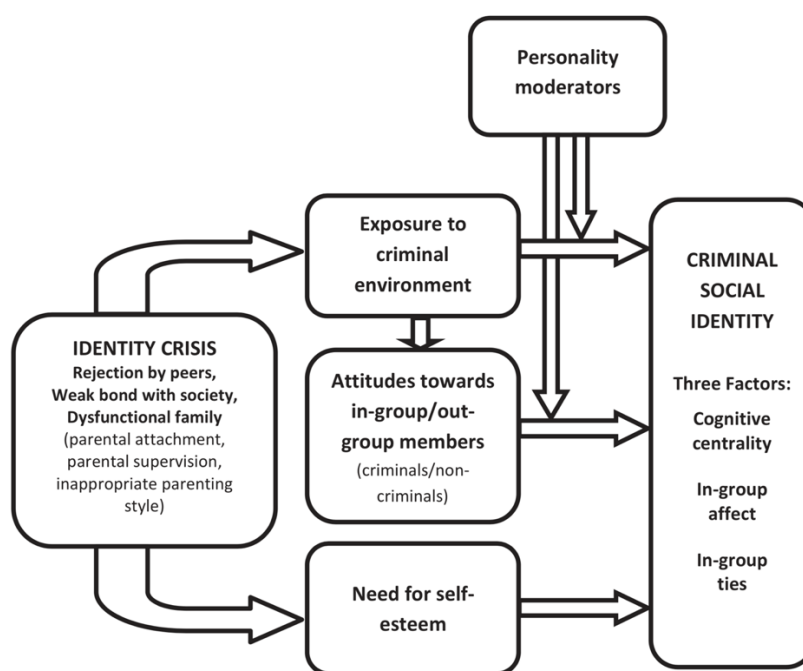
2.2 Społeczna identyfikacja kryminalna

W 2016 roku, wraz z moimi współpracownikami, wprowadziliśmy do literatury naukowej Zintegrowany Psychospołeczny Model Kryminalnej Identyfikacji Społecznej (*Integrated Psychosocial Model of Criminal Social Identity* - IPM-CSI, Boduszek, Dhingra & Debowska, 2016; patrz Figura 8 poniżej). Model ten stanowi próbę połączenia,

usystematyzowania i poszerzenia wiedzy z zakresu kryminalnej tożsamości społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem czynników psychologicznych i społecznych.

Zasugerowaliśmy, że rozwój kryminalnej identyfikacji społecznej wynika ze złożonego współdziałania czterech ważnych grup czynników psychospołecznych: (a) kryzysu tożsamości, który spowodowany jest przez słabe więzi ze społeczeństwem, odrzucenie przez rówieśników, brakiem więzi z rodzicami i brakiem nadzoru ze strony rodziców; (b) ekspozycji na środowiska przestępcze/antyspołeczne, która przybiera formę powiązań z przestępcami będącymi przed, po lub w trakcie pozbawienia wolności; (c) potrzebę identyfikacji z grupą przestępczą w celu ochrony własnej samoceny; oraz (d) moderującej roli cech osobowości w relacji między środowiskiem aspołecznym/kryminalnym a rozwojem społecznej identyfikacji kryminalnej. Model ten dostarcza hipotezy, które mogą być empirycznie przebadane i wskazuje na możliwe ścieżki dla interwencji i prewencji. Niektóre elementy modelu IPM-CSI zostały już przetestowane na próbie dorosłych przestępców z trzech więzień w Stanach Zjednoczonych (Sherretts, Boduszek, & Debowska, 2016) i młodocianych przestępców z trzech więzień w Pakistanie (Boduszek, Dhingra & Debowska, 2016b).

Rycina 8. Zintegrowany Psychospołeczny Model Kryminalnej Identyfikacji Społecznej - *The Integrated Psychosocial Model of Criminal Social Identity (IPM-CSI)*.

Ponadto, stworzyliśmy i zweryfikowaliśmy skalę kryminalnej tożsamości społecznej (*Measure of Criminal Social Identity – Revised* [MCSI-R]; Boduszek & Debowska, 2017) w męskiej próbie więziennej ($N = 2192$). MCSI-R składa się z 18 elementów ocenianych na 5-stopniowej skali Likerta. Narzędzie to zostało również dostosowane do populacji nieletnich i zweryfikowane empirycznie na próbie młodocianych przestępców (Spink, Boduszek, Debowska, & Bale, 2019).

Porównaj:

Boduszek, D., & **Debowska, A.** (2017). Further insights into the construct of criminal social identity: Validation of a revised measure in a prison population. *Journal of Forensic Psychiatry and Psychology*, 28(5), 694-710. <https://doi.org/10.1080/14789949.2017.1318161> [IF = 1.000]

Boduszek, D., Dhingra, K., & **Debowska, A.** (2016a). The Integrated Psychosocial Model of Criminal Social Identity. *Deviant Behavior*, 37(9), 1023-1031. <https://doi.org/10.1080/01639625.2016.1167433> [IF = 0.942]

Boduszek, D., Dhingra, K., & **Debowska, A.** (2016b). The Moderating Role of Psychopathic Traits in the Relationship between Period of Confinement and Criminal Social Identity in a Sample of Juvenile Prisoners. *Journal of Criminal Justice*, 44, 30-35. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2015.11.005> [IF = 2.766]

Sherretts, N., Boduszek, D., & **Debowska, A.** (2016). Period of incarceration and criminal social identity: the moderating role of interpersonal manipulation psychopathy factor in a sample of adult prisoners. *Law and Human Behavior*, 40(4), 430-439. <https://doi.org/10.1037/lhb0000188> [IF = 2.542]

Spink, A., Boduszek, D., **Debowska, A.**, & Bale, C. (2019). Validation of the Measure of Delinquent Social Identity among youth offenders in the UK. *Deviant Behavior*, 40(9), 1031-1042. <https://doi.org/10.1080/01639625.2018.1456723> [IF = 1.242]

2.3 Zdrowie psychiczne i psychopatologia

Niektóre z moich badań dotyczyły zdrowia psychicznego i psychopatologii, w tym stresu, depresji, lęku, myśli i zachowań samobójczych i samookaleczeń.

Nasze badania wykazały wysokie występowanie samookaleczeń, myśli samobójczych i prób samobójczych w grupie młodocianych przestępców. Myśli i próby samobójcze były skorelowane z traumą, niską samooceną i zespołem stresu pourazowego (PTSD). Natomiast samookaleczenia były skorelowane z traumą i niską samooceną (Spink, Dhingra, Debowska & Boduszek, 2017).

Niedawno przeprowadziliśmy badanie dotyczące zdrowia psychicznego podczas kryzysu związanego z COVID-19. Czas pandemii może prowadzić do podwyższonego stresu i problemów ze zdrowiem psychicznym u wszystkich dotkniętych nią osób, a w szczególności tych podgrup populacji, które są narażone na zwiększone ryzyko problemów ze zdrowiem psychicznym. Jedną z takich wrażliwych grup są studenci. Dlatego przeprowadziliśmy badanie, aby ocenić stres, depresję, lęk i skłonności samobójcze wśród różnych grup studentów (medycyna, psychologia i inne kierunki). Stosując badanie rolling cross-section, zebraliśmy dane ankietowe na dużej próbie studentów z Polski ($N = 7228$). Dane zbierane były w pięciu fazach, w ciągu pierwszych dwóch miesięcy pandemii COVID-19 w Europie (marzec i kwiecień 2020 r.). Wyniki wykazały znaczny wzrost poziomu depresji wraz z postępem pandemii. Odkryliśmy również, że studentki osiągały znacznie wyższe wyniki niż studenci płci męskiej w zakresie depresji, lęku i stresu. Studenci psychologii odnotowali najniższe wyniki w zakresie depresji i lęku. Wyniki te mogą posłużyć

do skutecznej identyfikacji studentów, którzy mogą zmagać się z kolejnymi etapami pandemii (Debowska, Horeczy, Boduszek, & Dolinski, 2020).

Porównaj:

Debowska, A., Horeczy, B., Boduszek, D., & Dolinski, D. (2020). A repeated cross-sectional survey assessing university students' stress, depression, anxiety, and suicidality in the early stages of the COVID-19 pandemic in Poland. *Psychological Medicine*.
<http://dx.doi.org/10.1017/S003329172000392X> [IF = 5.813]

Dhingra, K., **Debowska, A., Boduszek, D., & Ali, P. (2016).** Gender differences in risk and protective factors for resolved plans and preparations for suicide. *Suicidology Online*, 7, 73-82. [IF = N/A]

Spink, A., Dhingra, K., **Debowska, A., & Boduszek, D. (2017).** Non-Suicidal Self-Injury, Suicidal ideation, and Suicide attempt: Prevalence and predictors in a sample of youth offenders in the UK. *International Journal of Forensic Mental Health*, 16, 249-260.
<https://doi.org/10.1080/14999013.2017.1339744> [IF = 1.362]

2.4 Tworzenie i walidacja narzędzi pomiarowych

Brałam udział w projektowaniu i przeprowadzaniu badań nad właściwościami psychometrycznymi narzędzi takich jak *None in Three Victim Responsiveness Assessment (Ni3: VRA)* (Debowska, Boduszek, Willmott, & Jones, 2019), *Jury Decision Scale* (Willmott, Boduszek, Debowska, & Woodfield, 2018) i *Self-Esteem Measure for Criminals* (Debowska, Boduszek, & Sherretts, 2017).

Porównaj:

Debowska, A., Boduszek, D., Willmott, D., & Jones, A. D. (2019). The None in Three Victim Responsiveness Assessment (Ni3: VRA): A new outcome measure for intimate partner violence (IPV) prevention programs. *Journal of Children's Services*, 14(2), 97-106.
<https://doi.org/10.1108/JCS-12-2018-0029> [IF = N/A]

Debowska, A., Boduszek, D., & Sherretts, N. (2017). Self-esteem in adult prison population: The development of the Self-Esteem Measure for Criminals (SEM-C). *Deviant Behavior*, 38 (11), 1240-1251. <https://doi.org/10.1080/01639625.2016.1246034> [IF = 1.052]

Willmott, D., Boduszek, D., **Debowska, A., & Woodfield, R. (2018).** Introduction and Validation of the Jury Decision Scale (JDS): An Empirical Investigation of the Story Model. *Journal of Criminal Justice*, 57, 26-34. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2018.03.004> [IF = 3.139]

III. DOŚWIADCZENIE W KIEROWANIU ZESPOŁAMI BADAWCZYMI, GRANTY ZDOBYTE NA BADANIA NAUKOWE, PROWADZENIE BADAŃ W INSTYTUCJACH NAUKOWYCH (W TYM ZAGRANICZNYCH)

W okresie po doktoracie, pracowałam (i pracuję) na projektach badawczych finansowanych ze źródeł międzynarodowych.

Agata Dębowska

Pełnię funkcję kierownika zespołu (Work Package Leader/Co-Applicant) w projekcie badawczym finansowanym przez *The Global Challenges Research Fund (GCRF)* – *AHRC/UK Research and Innovation*.

Tytuł projektu: None in Three GLOBAL - A Centre for the Development, Application, Research and Evaluation of Prosocial Games for the Prevention of Gender-based Violence

Kwota przyznanego dofinansowania: £4 303 664 (około 21 092 718 PLN)

Projekt realizowany w okresie: 2017 – 2021

Nr projektu: AH/P014240/1

Strona internetowa projektu: <http://www.noneinthree.org>

Pełnię funkcję członka konsorcjum badawczego (Co-Investigator) w projekcie badawczym finansowanym przez *Kolegium Nauk Medycznych na Uniwersytecie Rzeszowskim*.

Tytuł projektu: Czynniki ryzyka i konsekwencje związane z delirium (majaczeniem) pooperacyjnym po operacji kardiochirurgicznej

Kwota przyznanego dofinansowania: 70 000 PLN

Projekt realizowany w okresie: 2020 – 2021

W latach 2019-2020, pełniłam funkcję kierownika badania w projekcie badawczym finansowanym przez *Alumni Fund, University of Sheffield*.

Tytuł projektu: Pioneering Teaching and Learning in Criminal Psychology

Kwota przyznanego dofinansowania: £18 161 (około 89 395 PLN)

Projekt realizowany w okresie: 2019 – 2020

W latach 2015-2017, pełniłam funkcję członka konsorcjum badawczego (Co-Investigator) w projekcie badawczym finansowanym przez *Komisję Europejską*.

Tytuł projektu: The Prevention of Domestic Violence in the Caribbean (Barbados and Grenada) - None in Three

Kwota przyznanego dofinansowania: €397 000 (około 1 723 529 PLN)

Projekt realizowany w okresie: 2015 – 2016

Nr projektu: EuropeAid/136243/DD/ACT/Multi – Towards a Future Free from Domestic Violence

W latach 2015-2016, pełniłam funkcję kierownika badania w projekcie badawczym finansowanym przez *University of Chester* oraz *University of Huddersfield* (projekt przeprowadzony we współpracy z Polską Służbą Więzienną).

Tytuł projektu: Interpersonal violence against women and children among a national prison sample

Kwota przyznanego dofinansowania: 34 010 PLN

Projekt realizowany w okresie: 2015 – 2016

W latach 2015-2016, pełniłam funkcję kierownika badania w projekcie badawczym finansowanym przez *University of Chester*.

Tytuł projektu: Reporting child sexual abuse among childcare professionals

Kwota przyznanego dofinansowania: £2 270 (około 11 174 PLN)

Projekt realizowany w okresie: 2015 – 2016

Nr projektu: 22706717

Pracujący pod moim kierunkiem doktoranci oraz badaczka na stanowisku Post-doc uzyskali granty z Economic and Social Research Council (ESRC), Indonesia Endowment Fund for Education (IEFFE), Turkish Embassy, Punjab Higher Education Commission (Pakistani Government) oraz Vice-Chancellor's Scholarship for Excellence.

IV. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE OPIEKI NAUKOWEJ I KSZTAŁCENIA MŁODEJ KADRY

1. Informacje o zakończonych nadaniem stopnia doktora przewodach doktorskich

Pełniłam rolę promotora pomocniczego w jednym zakończonym przewodzie doktorskim:

Dr Alisa Victoria Spink (2019). *Testing a New Model of Criminal Social Identity Among Youth Offenders* (Niepublikowana rozprawa doktorska). Department of Psychology, University of Huddersfield, Wielka Brytania. **(promotor pomocniczy)**
Źródło finansowania: Vice-Chancellor's Scholarship for Excellence

2. Informacje o otwartych przewodach doktorskich

Pełnię funkcję promotora w pięciu otwartych przewodach doktorskich:

Gill Kirkman (przewód doktorski otwarty w 2016). *Gender based violence and mental health: Validation of the Modern Adolescent Dating Violence Attitudes (MADVA) Scale*. Department of Psychology, University of Huddersfield, Wielka Brytania. **(promotor pomocniczy)**
Źródło finansowania: None-in-Three UK Project funded by URF

George Hales (przewód doktorski otwarty w 2019). *The role of mediating variables in the causal chain between adverse childhood experiences (ACEs) and outcomes in adulthood*. Department of Psychology, University of Sheffield, Wielka Brytania. **(promotor)**
Źródło finansowania: Economic and Social Research Council (ESRC)

Ayu Sari (przewód doktorski otwarty w 2019). *Addressing depression in Indonesian school children*. Department of Psychology, University of Sheffield, Wielka Brytania. **(promotor pomocniczy)**
Źródło finansowania: Indonesia Endowment Fund for Education (IEFFE)

Zeliha Ezgi Saribaz (przewód doktorski otwarty w 2019). *Identifying risk factors for child and adolescent internalising disorders*. Department of Psychology, University of Sheffield, Wielka Brytania. **(promotor pomocniczy)**
Źródło finansowania: University of Sheffield oraz Turkish Embassy

Jiayi Chen (przewód doktorski otwarty w 2019). *The stigma of autism: A cross-cultural study*. Department of Psychology, University of Sheffield, Wielka Brytania. **(promotor pomocniczy)**

Agata Dębowska

3. Informacje o nadzorowaniu badaczy na stanowisku Post-doc

Nadzorowałam pracę jednego badacza na stanowisku Post-doc:

Dr Huma Zafar (2019). *The role of childhood trauma in internalising and externalising problems among children and adolescents*. Department of Psychology, University of Sheffield, Wielka Brytania.

Źródło finansowania: Punjab Higher Education Commission (Pakistani Government)

4. Informacje o sporządzonych recenzjach w przewodach doktorskich

Pełniłam funkcję niezależnego przewodniczącego komisji (Independent Chair) podczas jednego egzaminu doktorskiego (Doktorant: David Ford). University of Chester, Wielka Brytania (11/2015).

V. DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZUJĄCA NAUKĘ

Moja działalność popularyzująca naukę po doktoracie obejmuje artykuły prasowe w magazynach oraz wykłady publiczne w kraju i za granicą.

1. Artykuły w magazynach:

- Debowska, A. (2016, listopad). What makes a criminal? Friends, parents – and their failings – play a big part. *The Conversation*. <http://theconversation.com/what-makes-a-criminal-friends-parents-and-their-failings-play-a-big-part-66582>
- Boduszek, D., Debowska, A., & Willmott, D. (2017). *A new model of psychopathy*. Custodial Review, 81, 16-18. https://issuu.com/review-magazines/docs/cr81_for_web

2. Wykłady publiczne

- “Are all psychopaths criminals? Profiling psychopathy in criminal and non-criminal populations”. Sheffield Sceptics in the Pub, Sheffield, Wielka Brytania (26/11/2018).
- “Understanding the link between different types of child maltreatment: Discussion of their consequences and potential risk factors”. Making Justice Work for Victims: Responding to Challenges for Victims of Child Abuse and Exploitation in the Criminal Justice System Conference, Leeds, Wielka Brytania (05/01/2018).
- “Understanding child abuse and neglect: A focus on military populations”. The Sexual Assault and Prevention Response British Expert Learning Day, zaproszenie od United States Air Force, RAF Lakenheath, Suffolk, Wielka Brytania (11/12/2017).
- “An innovative method of assessing psychopathic traits among prisoners and general population” (współprowadzący: Profesor Daniel Boduszek). National College of Ireland, Dublin, Irlandia (05/12/2016).
- “The impact of child abuse and prison environment on attitudes towards violence”. The 13th International Symposium on Forensic Psychiatry, Wismar, Niemcy (02-03/09/2016).

- "Violence against women and children: The effect of psychopathic traits and childhood experiences on offender's behaviour". Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa, Gliwice (13/03/2016).
- "Sexual Violence: Psycho-criminological perspective". Uniwersytet SWPS, Katowice (08/03/2016).

VI. ESTYMA

Wskaźniki estymy w środowisku akademickim zdobyte po doktoracie obejmują redakcję czasopism, działalność jako recenzent artykułów w czasopismach naukowych, nagrody, członkostwo w gremiach zawodowych, prowadzenie sesji podczas konferencji międzynarodowych, nominacje zewnętrzne, prezentacje konferencyjne, znaczące stanowiska zawodowe oraz organizację szkoleń.

1. Redakcja czasopism

- Redaktor pomocniczy (Associate Editor) – *Frontiers in Psychology* (Forensic and Legal Psychology section) (IF: 2.067) (01/2018 – obecnie)
- Członek rady redakcyjnej – *Journal of Criminal Psychology* (02/2016 – 01/2018)

2. Recenzowanie artykułów w czasopismach naukowych

- Recenzowałam (i recenzuję) artykuły dla następujących czasopism naukowych: *Child Abuse & Neglect* (IF = 2.569), *Journal of Interpersonal Violence* (IF = 3.573), *Schizophrenia Research* (IF = 3.759), *Child Indicators Research* (IF = 1.656), *Personality and Individual Differences* (IF = 2.311), *Aggression and Violent Behavior* (IF = 2.893), *Journal of Clinical Psychology* (IF = 2.138), *European Journal of Social Psychology* (IF = 2.415), *Journal of Forensic Psychiatry and Psychology* (IF = 1.061), *Journal of Criminal Psychology* (nie dotyczy, pismo wspiera deklarację DORA – the San Francisco Declaration on Research Assessment), *PLoS ONE* (nie dotyczy, pismo wspiera deklarację DORA), *Frontiers in Psychology* (IF = 2.067), *Polish Psychological Bulletin* (IF = 0.290), *International Journal of Educational Management ONE* (nie dotyczy, pismo wspiera deklarację DORA), *Current Issues in Personality Psychology* (nie dotyczy)
- 2018 – Recenzent propozycji książki dla Routledge Books ("The Routledge International Handbook of Collective Violence")
- 2015 - Recenzent propozycji książki dla Wiley Blackwell ("The Wiley Handbook of Psychopathy")
- 2015 - Recenzent propozycji książki dla Routledge Books ("Routledge International Handbook on Human Aggression: Current issues and perspectives")

3. Nagrody

- *Nagroda Dziekana*, Uniwersytet SWPS (10/2020) – przyznana za działalność dydaktyczną

- *Outstanding Contribution in Reviewing* (09/2018) – przyznana przez Elsevier in recognition of the contributions made to the quality of *Child Abuse & Neglect* journal
- *Recognition Award*, University of Sheffield (07/2018) – Przyznana za bycie liderem w ciągu całego roku akademickiego
- *Recognition Award*, University of Sheffield (04/2018) – Przyznana za bycie liderem w prowadzeniu dużego modułu dla studentów drugiego roku
- *Outstanding Reviewer Award* od Emerald Literati Network 2015 Awards for Excellence (05/2015)
- *Exceptional Research Output Award* za artykuł pt.: “The role of psychopathy and exposure to violence in rape myth acceptance” published in *Journal of Interpersonal Violence* (09/2014)

4. Członkostwo w organizacjach zawodowych

- Fellow of the Higher Education Academy (FHEA), Wielka Brytania, nr członkowski: PR121962
- Chartered Member (CPsychol), British Psychological Society (BPS), Wielka Brytania, nr członkowski: 323029
- Członek International Society for the Prevention of Child Abuse and Neglect (ISPCAN)

5. Sesje prowadzone na konferencjach międzynarodowych

- Selected studies on crime and victimization. *The Stockholm Criminology Symposium*, June 19-21, 2017, Stockholm, Szwecja.
- Sexual offending. *The European Association of Psychology and Law Conference*, August 4-7, 2015, Nuremberg, Niemcy.

6. Nominacje zewnętrzne

- Członek None in Three (Ni3) Research Centre, na University of Huddersfield, Wielka Brytania (2017 – obecnie)
- Członek stowarzyszony w Quantitative Research Methods Training Unit (QRM-TU) (2016 – obecnie)
- Członek stowarzyszony - University of Huddersfield, School of Human and Health Sciences, Wielka Brytania (2014 – obecnie)

7. Prezentacje konferencyjne

- Willmott, D., Boduszek, D., **Debowska., A.** & Booth, N. (2019). A psychological exploration of how pre-trial attitudes impact juror decision making within an ecologically valid rape trial re-enactment. *Annual Conference of the European Association of Psychology & Law*, lipiec 17-20, 2019, Santiago de Compostela, Hiszpania.

- Willmott, D., Boduszek, D., & **Debowska, A.** (2019). How Do Psychopathic Personality Traits Impact Rape Trial Juror Decision Making? *Tackling Sexual Violence on University Campuses Convention*, kwiecień 8, Huddersfield, Wielka Brytania.
- **Debowska, A.**, Boduszek, D., & Willmott, D. (2018). The effect of a prosocial video game on young people's responsiveness towards victims of domestic violence. Plakat zaprezentowany na *30th Association for Psychological Science (APS) Annual Convention*, maj 24-27, 2018, San Francisco, USA.
- Boduszek, D., **Debowska, A.**, & Willmott, D. (2018). Is Female Psychopathy Linked with Child Abuse? Plakat zaprezentowany na *30th Association for Psychological Science (APS) Annual Convention*, maj 24-27, 2018, San Francisco, USA.
- Willmott, D., Boduszek, D., & **Debowska, A.** (2018). The Role of Psychopathic Personality Traits in Juror Decision Making: A Latent Profile Analysis. Plakat zaprezentowany na *30th Association for Psychological Science (APS) Annual Convention*, maj 24-27, 2018, San Francisco, USA.
- Willmott, D., Boduszek, D., **Debowska, A.**, & Sherretts, N. (2017). The effect of rape bias on courtroom decisions. Plakat zaprezentowany na *Crime, Culture, and Social Harm Conference*, lipiec 14, 2017, York, Wielka Brytania.
- Sherretts, N., Boduszek, D., **Debowska, A.**, & Willmott, D. (2017). Comparison of male and female homicide offenders, white collar criminals, and the general offender population in U.S. and Polish prisons: The role of psychopathic traits. Plakat zaprezentowany na *Crime, Culture, and Social Harm Conference*, lipiec 14, 2017, York, Wielka Brytania.
- **Debowska, A.**, Boduszek, D., Sherretts, N., Willmott, D., & Jones, A. (2017). Profiles and behavioural consequences of violence victimisation among male and female adolescents from the Caribbean. *The Stockholm Criminology Symposium*, czerwiec 19-21, 2017, Stockholm, Szwecja.
- Sherretts, N., Boduszek, D., & **Debowska, A.** (2017). Differences on psychopathic traits between murderers, white collar criminals and the general offender population in U.S. and Polish prisons. *The Stockholm Criminology Symposium*, czerwiec 19-21, 2017, Stockholm, Szwecja.
- Sherretts, N. M., Boduszek, D., & **Debowska, A.** (2016). Period of incarceration and criminal social identity in a sample of adult inmates: The moderating role of psychopathy. *The British Psychological Society - Division of Forensic Psychology (DFP) Annual Conference*, czerwiec 14-16, 2016, Brighton, Wielka Brytania.
- **Debowska, A.**, & Boduszek, D. (2015). The effect of male incarceration on rape myth acceptance. *The 41st Annual Conference of the Society for Police and Criminal Psychology*, wrzesień 30 – październik 3, 2015, Atlanta, USA.
- **Debowska, A.**, & Boduszek, D. (2015). The effect of psychopathic traits and childhood exposure to violence on rape myth acceptance. *The European Association of Psychology and Law Conference*, sierpień 4-7, 2015, Nuremberg, Niemcy.

8. Znaczące stanowiska zawodowe

- Exams Officer, The University of Sheffield, Psychology Department (09/2017 – obecnie)

9. Organizacja szkoleń

- Data Acquisition and Analysis with MindWare Portable Psychophysiology System, University of Sheffield, Wielka Brytania (07/2019)
- Structural Equation Modelling using *Mplus*, University of Chester, Wielka Brytania (06/2015)

VII. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Mam rozległe kontakty z uniwersytetami i innymi instytucjami na całym świecie, co zaowocowało multidyscyplinarnymi artykułami naukowymi opublikowanymi w renomowanych czasopismach naukowych, a także wnioskami o granty do różnych agencji. Publikowałam artykuły, starałam się o granty i współprowadziłam doktorantów z naukowcami i specjalistami z następujących instytucji: (1) **Wielka Brytania** - The University of Sheffield, University of Huddersfield, University of Chester, Liverpool John Moores University, Manchester Metropolitan University, Staffordshire University (2) **Karaiby** - Sweet Water Foundation (Grenada), University of Technology (Kingston, Jamajka); (3) **Uganda** - Makerere University (Kampala); (4) **Indie** - ISDI School of Design and Innovation (Bombaj); (5) **Stany Zjednoczone** - Iowa State University, Office of the State's Attorney for Baltimore City; (6) **Kanada** - SickKids Research Institute, University of Toronto; (7) **Pakistan** - Viqar un Nisa College for Women (Rawalpindi, prowincja Pendżab), Shaheed Benazir Bhutto Women University (Peszarwar, prowincja Khyber Pakhtunkhwa); (8) **Polska** - Uniwersytet SWPS, Polska Służba Więzienna, Uniwersytet Rzeszowski (Collegium Medicum), Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii z Centrum Zatruc Ostrej, Wojewódzki Szpital Kliniczny im. Św. Jadwigi (Rzeszów).

VIII. OSIĄGNIĘCIA DYDAKTYCZNE

1. Bieżące nauczanie

- Uniwersytet SWPS, wydział zamiejscowy w Poznaniu (03/2020 – obecnie)
Jestem organizatorem dwóch modułów: Psychologia przemocy, Zapobieganie przemocy.
- The University of Sheffield, Psychology Department, Wielka Brytania (09/2017 – obecnie)
Jestem organizatorem modułu Criminal Psychology. Uczestniczę również w nauczaniu na następujących modułach: Psychological Research Methodology I, Psychological Research Methodology II, Research Project in Psychology, Current Issues in Psychological Research.

Agata Dębowska

2. Poprzednie nauczanie (w okresie po doktoracie)

- Liverpool John Moores University, School of Natural Sciences and Psychology, Wielka Brytania (09/2016 – 08/2017)

Uczestniczyłam w nauczaniu na następujących modułach: Studying Psychology, Research Methods and Statistics in Psychology 1: Relationships and Associations, Introduction to Developmental Psychology and Individual Differences, Psychological Themes, Research Methods and Statistics in Psychology 2: Testing for differences, Psychology Dissertation, Forensic Psychology.

- University of Chester, Department of Psychology, Wielka Brytania (09/2014 – 08/2016)

Uczestniczyłam w nauczaniu na następujących modułach: Research Methods and Skills, Becoming a Psychological Researcher, Researching Thought and Behaviour, Forensic Psychology and Mental Health.

3. Promowanie prac licencjackich i magisterskich

Do tej pory pełniłam funkcję promotora oraz egzaminatora dla 49 studentów studiów licencjackich i 13 magistrantów.

Agata Dębowska

.....

(podpis wnioskodawcy)